

GIÁO LÝ SUJUD AL-SAHU

Lời Nói Đầu

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي بَلَغَ الْبَلَاغَ الْمُبِينِ، وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَالتَّابِعِينَ لَهُمْ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، أَمَّا بَعْدُ:

Alhamdulillah, tạ ơn Allah, Đấng Chúa Tể của toàn vũ trụ và muôn loài, cầu xin bình an và phúc lành cho vị Nabi Muhammad của chúng ta, Người đã hoàn thành xuất sắc sứ mạng truyền đạt thông điệp, cầu xin cho tất cả bằng hữu của Người cùng với tất cả những ai noi gương theo Người cho đến ngày tận thế, và sau nữa.

Quả thật, hiện nay dù là người Muslim nhưng còn có rất nhiều người không hiểu biết thực hành về "**Giáo lý Sujud Al-Sahu**", trong khi đây là bổn phận bắt buộc của một người Muslim nếu phạm điều sai sót trong lúc hành lễ 'solah' thì phải thi hành nghiêm chỉnh theo đúng cách thức của giáo luật đưa ra.

Có người thì làm 'Sujud Al-Sahu' không đúng vị trí. Có người 'Sujud Al-Sahu' trước khi cho chào Salam mà lẽ ra phải 'Sujud Al-Sahu' sau khi cho chào Salam. Và có người 'Sujud Al-Sahu' sau khi chào Salam nhưng lúc đó phải 'Sujud Al-Sahu' trước khi cho chào Salam mới là đúng...

Cho nên việc học hỏi, tìm hiểu giáo lý ‘Sujud Al-Sahu’ là nhiệm vụ không thể thiếu đối với mỗi tín đồ Muslim, nhất là đối với các Imam hướng dẫn hành lễ Solah tại các Masjid, bởi Imam là người làm gương để các tín đồ nhìn đó học hỏi noi theo. Bởi nếu làm Imam (người hướng dẫn solah tập thể) mà có sự sai phạm thì Imam đó hoàn toàn chịu trách nhiệm với Allah trong ngày phán xử cuối cùng. Với tầm quan trọng không nhỏ này, chúng tôi xin gửi đến quý tín hữu Muslim gần xa bài giáo lý liên quan đến vấn đề ‘Sujud Al-Sahu’, hy vọng Nó (bài viết này) sẽ cho chúng ta hiểu thêm về sự hoàn thiện của cách thức hành lễ solah, Insha Allah.

- ❖ **Định nghĩa:** *Sujud Al-Sahu là danh từ nói về hai lần quỳ lạy bắt buộc của người Muslim trong lúc hành lễ Solah mà không nhớ rõ đã thi hành bao nhiêu động tác (dư, thiếu hoặc nghỉ ngơi), hoặc đọc sai câu kinh Qur’an thì phải làm Sujud al-Sahu (hai lần cúi lạy).*

➤ ***Thứ nhất: Sự dư trong khi hành lễ solah.***

Một khi người hành lễ Solah vô ý làm động tác dư hay lỡ quên một động tác trong khi dâng lễ, thí dụ như dư thừa một động tác lần đứng hoặc ngồi, hoặc một lần khum (Ruku’a) hoặc một lần quỳ lạy (sujud) thì sự hành lễ Solah đó xem như không có giá trị. Nhưng nếu vừa sau khi xong lễ Solah mà sự nhớ mình đã hành lễ dư thì chỉ cần làm Sujud Al-Sahu (quỳ cúi đầu trắng chạm đất hai lần) thì buổi hành lễ Solah đó lúc này trở thành hữu hiệu. Trường hợp nếu nhớ ngay lúc đang làm động tác dư đó trong khi hành lễ solah thì phải ngưng liền động tác đó và bắt buộc phải Sujud Al-Sahu ở cuối buổi Solah, thì buổi lễ Solah đó được xem là đúng nghĩa.

Thí dụ:

- Một người đứng hành lễ Solah Al-Zhuhr đến năm Rak-at, nhưng đến khi đang ngồi đọc ‘Al-Tashahhud’ thì mới sực nhớ ra là mình đã dư một Rak-at...
 - **Giải quyết:** Lúc này cứ tiếp tục đọc cho hết bài Al-Tashahhud rồi cho chào Salam, sau đó phải "Sujud Al-Sahu" hai lần rồi cho chào Salam thêm lần nữa.
- Nếu sau khi xong buổi lễ solah thì mới nhớ thì chỉ việc làm ‘Sujud Al-Sahu’ liền lập tức rồi cho chào Salam.
- Nếu nhớ trong lúc đang hành lễ Rak-at thứ năm thì phải ngồi xuống ngay đọc bài Al-Tashahhud, rồi chào Salam sau đó làm Sujud Al-Sahu và cho chào Salam lần nữa.
- ✓ **Bằng chứng:** Ông Abdullah bin Masu’d ﷺ thuật lại có lần Nabi Muhammad ﷺ hành lễ Solah Al-Zhuhr đến năm Rak-at mà Người không biết đã dư một rak-at. Sau khi Người cho salam xong thì mọi người hỏi Người: *"Thưa Thiên sứ ! Buổi lễ hôm nay đã được thêm một rak-at hay sao?"*

((وَمَا ذَاكَ؟))

Nghe mọi người hỏi như vậy thì Người vội làm ‘Sujud Al-Sahu’ rồi cho chào Salam.⁽¹⁾

Có đường truyền khác cho rằng lúc đó Người đang ngồi mặt hướng về nhưng người đưa câu hỏi, nghe xong thì Người quay mặt lại hướng về Qiblah rồi làm ‘Sujud Al-Sahu’ và chào Salam sau đó.⁽²⁾

⁽¹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi về Salah, chương nói về Qiblah (404) quyền tóm lược và (401) quyền gốc; ghi về Al-Sahu (1227) và nhiều ở nhiều chương mục. Do Muslim ghi về Masjid chương Al-Sahu trong Salah (91).

⁽²⁾ Hadith do tập thể chuyên môn Hadith ghi lại: Abu Dawood ghi về Salah, chương khi dâng lễ năm Rak-at (2019 & 1020), Al-Tirmizhi ghi ở chương về Sujud Al-Sahu sau chào Salam và lời nói (392); do Al-Nasaa-y ghi về Al-Sahu chương Al-Taharry (3/33) (1242 & 1243); Ibnu Maajah về ai nẩy sinh nghi ngờ trong Salah (1211).

- **Trường hợp cho chào Salam trước khi hoàn thành lễ Solah:** Trường hợp này được liệt kê vào loại dư mà người dâng lễ tự thêm một sự chào Salam vào giữa buổi lễ.
 - Nếu người hành lễ cố ý chào Salam ngay giữa buổi lễ lập tức cả buổi lễ vô hiệu.
 - Nếu sau một thời gian dài mới sực nhớ, bắt buộc phải hành lễ Solah lại.
 - Nếu chỉ có thời gian ngắn khoảng 2, 3 phút thì phải tiếp tục hành lễ thêm cho đủ số lượng Rak-at thiếu đó rồi cho Salam, sau đó làm Sujud Al-Sahu và chào Salam thêm lần nữa.
- ✓ **Bằng chứng:** Ông Abu Hurairah رضي الله عنه kể lại có lần Nabi صلى الله عليه وسلم dâng lễ Solah Al-Zuhr hoặc Al-A'sr nhưng chỉ mới được hai Rak-at thì Rasul صلى الله عليه وسلم cho chào Salam và vội vã bước ra ngoài. Khi vừa bước đến cửa Masjid thì nghe mọi người nói: "*Nabi đã rút ngắn lễ Solah*", lập tức Người dừng lại đứng dựa vào cánh cửa cây của Masjid, lúc đó dường như Người tỏ vẻ hơi giận. Một người đàn ông đứng dậy nói: "*Thưa Thiên sứ, hôm nay Người quên hay Người rút ngắn buổi lễ Solah?*" Thiên sứ صلى الله عليه وسلم đáp: "***Ta không quên cũng không rút ngắn.***"

((لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تُفْصِرْ))

Người đàn ông tiếp: "*Không, Người đã quên mà*".

Thế là Thiên sứ صلى الله عليه وسلم xoay qua hỏi lại tập thể Sahabah: "***Lời nói của người này có đúng không?***"

((أَحَقُّ مَا يَقُولُ؟))

Mọi người đáp: "***Đúng vậy, thưa Thiên sứ.***"

Lập tức Thiên sứ صلى الله عليه وسلم tiến về phía trước hành lễ thêm những Rak-at đã thiếu và cho chào Salam, sau đó Người làm 'Sujud Al-Sahu' và cho chào Salam thêm một lần nữa.⁽¹⁾

⁽¹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi về Salah chương bẻ các ngón tay trong Masjid và những nơi khác (482) trong bộ gốc, ghi về Azaan (714) quyển tóm lược (714 & 715), ghi về

Một khi Imam cho chào Salam ngay giữa buổi lễ Solah thì những người theo sau Imam nên nhắc nhở Imam liên tục khắc rồi Imam và tập thể đứng dậy tiếp tục hành lễ Solah cho đủ số lượng rak-at, trường hợp này có hai cách lựa chọn:

Thứ nhất: Sau khi nhắc nhở Imam thì tiếp tục hành lễ thêm những gì đã thiếu rồi làm Sujud Al-Sahu.

Thứ hai: Hoặc vẫn theo Imam đến khi Imam kết thúc buổi lễ thì mọi người đứng dậy tiếp tục hành lễ thêm những rak-at đã thiếu rồi làm Sujud Al-Sahu sau khi cho chào Salam, sau đó ngồi dậy cho chào Salam thêm một lần nữa. Đây là cách tốt nhất và hoàn hảo nhất.

➤ **Thứ hai: Sự thiếu trong khi hành lễ solah.**

a)- Thiếu Rukun (nền tảng) trong lúc Solah:

- Một khi người hành lễ Solah thiếu một "Takbeer Al-Ehraam" (tức câu "Allahu-Akbar" đầu tiên bước vào Solah) thì buổi lễ Solah đó vô hiệu cho dù cố ý hay vô tình. Hoặc cố ý quên những Rukun khác ngoài 'Takbeer Al-Ehraam' thì buổi lễ Solah đó cũng trở thành vô hiệu.
- Nếu quên vô ý thức mà tiếp tục hành lễ đến ngay vị trí đã quên ở Rak-at trước rồi mới sực nhớ là rak-at trước đã quên thì bỏ đi Rak-at trước mà tính Rak-at hiện tại là Rak-at trước. Còn nếu nhớ sớm hơn thì quay lại vị trí đã quên và tiếp tục hành lễ tại vị trí đó.

Chú ý: Cả hai trường hợp này đều phải làm Sujud Al-Sahu sau khi cho chào Salam rồi sau đó cho chào Salam thêm một lần nữa.

✧ **Thí dụ:** Một người hành lễ quên lộn lạy (sujud) thứ hai ở Rak-at thứ nhất, đến khi ngồi lạy ở Rak-at thứ hai mới sực nhớ thì hãy bỏ Rak-at thứ nhất mà tính Rak-at thứ hai là Rak-at thứ nhất và tiếp tục hành

Al-Sahu (1226) và những vị trí khác; do Muslim ghi về phần Masjid chương Al-Sahu trong Salah (97 & 573).

lễ Solah đó đến khi cho chào Salam rồi thì phải làm Sujud Al-Sahu và cho chào Salam thêm lần nữa.

✧ **Thí dụ khác:** Một người hành lễ quên một lần ngồi và một lần quỳ lạy (sujud) thứ hai ở Rak-at thứ nhất, đến khi đứng dậy sau Ruku'a ở Rak-at thứ hai mới nhớ, lập tức ngồi xuống làm tiếp tục những gì đã bỏ quên ở Rak-at thứ nhất và tiếp tục hành lễ thêm đến khi cho chào Salam, rồi phải làm Sujud Al-Sahu và cho chào Salam thêm lần nữa.

b)- Thiếu những điều bắt buộc:

- Nếu người hành lễ Solah cố ý bỏ một trong những điều bắt buộc của Solah thì sự Solah đó vô hiệu.
- Nếu vô tình quên và nhớ liền ngay lúc đó trước khi chuyển qua động tác khác thì chỉ cần làm điều đã quên đó và tiếp tục hành lễ Solah mà không bị gì cả.
- Nếu nhớ khi gần thực hành Rukun (nền tảng) kế tiếp, bắt buộc phải quay trở lại vị trí đã quên rồi tiếp tục hành lễ Solah cho đến khi cho chào Salam, sau đó phải làm Sujud Al-Sahu và cho chào Salam thêm lần nữa.
- Nếu nhớ sau khi đã bước vào Rukun (nền tảng) tiếp theo thì y được xí xóa bỏ qua và tiếp tục hành lễ Solah, đến trước khi chào Salam thì chỉ làm Sujud Al-Sahu mà thôi.

✧ **Thí dụ:** Một người chồm người đứng dậy sau lần lạy thứ hai của Rak-at thứ hai để bước vào Rak-at thứ ba nhưng quên đọc Al-Tashahhud đầu tiên, nếu đứng chưa thẳng lưng thì lập tức ngồi xuống đọc Al-Tashahhud và hành lễ Solah đến cuối mà không bắt buộc làm gì thêm cả.

- Nếu nhớ lại lúc gần như đứng thẳng lưng thì lập tức ngồi xuống đọc Al-Tashahhud và tiếp tục hành lễ Solah cho đến trước khi cho salam thì phải làm Sujud Al-Sahu (**trước khi cho chào Salam**).
- Nếu đã đứng thẳng lưng rồi mới nhớ chưa đọc Al-Tashahhud thì được xí xóa bỏ qua, cứ tiếp tục hành lễ Solah cho xong, nhưng phải Sujud Al-Sahu **trước khi cho chào Salam** như trường hợp trên.

- ✓ **Bằng chứng:** Ông Abdullah bin Buhainah ﷺ kể lại có lần trong lần hướng dẫn dâng lễ Solah Al-Zhuhr, Rasul ﷺ đã đứng dậy từ Rak-at thứ hai vào Rak-at thứ ba mà quên ngồi đọc Al-Tashahhud đầu tiên, thế là mọi người hành lễ phía sau đều đứng dậy cùng Người. Đến cuối buổi Solah mọi người chờ Rasul cho chào Salam nhưng người quý lạ thêm hai lần nữa (tức Sujud Al-Sahu) rồi sau đó mới chào Salam.

- **Thứ ba: Do nghi ngờ:** Đây là sự lưỡng lự giữa hai vấn đề không tự khẳng định đâu mới là điều đúng.
- **Trong việc tôn thờ có ba trường hợp nghi ngờ không cần để tâm đến:**

a)- Chỉ là sự nghi ngờ thoáng qua không đúng là thật (như suy nghĩ mong lung).

b)- Một người thường hay bị sự nghi ngờ lần lượt mỗi khi hành đạo.

c)- Sau khi kết thúc hành đạo mới nảy sinh sự nghi ngờ, lúc này không cần để tâm làm gì bởi sự thật đã hành đạo bằng lòng khẳng định.

✧ **Thí dụ:** Một người sau khi hành lễ xong Solah Al-Zhuhr thì lại nghi ngờ mình đã hành lễ ba hay là bốn Rak-at. Lúc này không cần để tâm đến sự nghi ngờ này, ngoại trừ **khẳng định** đã hành lễ chỉ có ba Rak-at. Nếu thời gian cách khoảng không nhiều thì phải hành lễ thêm một Rak-at nữa và chào Salam rồi Sujud Al-Sahu và chào Salam thêm lần nữa. Nếu thời gian cách khoảng qua dài thì bắt buộc phải hành lễ Solah lại từ đầu.

Chú ý: Sự nghi ngờ xảy ngoài ba trường hợp vừa nêu trên thì được công nhận.

- **Nảy sinh nghi ngờ lúc đang hành lễ Solah có hai trường hợp:**
 - **Trường hợp thứ nhất:** Là tự khẳng định được điều nào mới là chắc chắn, lúc này làm theo sự chắc chắn mà tiếp tục hành lễ và chào Salam rồi Sujud Al-Sahu và chào Salam thêm lần nữa.

✎ **Thí dụ:** Một người hành lễ Solah Al-Zuhr và nghi ngờ Rak-at đang hành lễ là thứ hai hay thứ ba, nhưng lại tự khẳng định được là thứ ba. Lúc này chỉ cần hành lễ thêm một Rak-at nữa và chào Salam, rồi Sujud Al-Sahu và chào Salam thêm lần nữa.

✓ **Bằng chứng:** Ông Abdullah bin Mas-u'd ﷺ dẫn lời Nabi ﷺ:

((إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ فَلْيُتِمَّ عَلَيْهِ ثُمَّ لِيُسَلِّمْ ثُمَّ يَسْجُدْ
سَجْدَتَيْنِ))

“Một khi các người nảy sinh nghi ngờ lúc đang hành lễ Solah, hãy tự khẳng định đâu mới là đúng, rồi tiếp tục hành lễ và chào Salam, rồi quỳ lại thêm hai lần nữa (sujud al-sahu) rồi cho chào Salam thêm lần nữa.”⁽¹⁾ Đây là đường truyền do Al-Bukhary ghi lại.

- **Trường hợp thứ hai:** Không thể tự khẳng định chắc chắn là bao nhiêu Rak-at. Lúc này dựa vào số lượng ít nhất, rồi tiếp tục hành lễ, rồi làm Sujud Al-Sahu và cho chào Salam thêm lần nữa.

✎ **Thí dụ:** Một người hành lễ Solah Al-A'sr và nghi ngờ Rak-at đang hành lễ là thứ hai hay thứ ba và cũng không tự khẳng định được là hai hay ba. Lúc này xem đó là Rak-at thứ hai mà ngồi lại đọc Al-Tashahhud đầu tiên, rồi tiếp tục hành lễ thêm hai Rak-at nữa, rồi Sujud Al-Sahu và chào Salam.

✓ **Bằng chứng:** Ông Abu Sa-e'd Al-Khudry ﷺ dẫn lời Nabi ﷺ:

((إِذَا شَكَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلَمْ يَذِرْكُمْ صَلَّى ثَلَاثًا أَمْ أَرْبَعًا فَلْيُطْرَحِ الشَّكَّ وَلْيَبْنِ
عَلَى مَا اسْتَيْقَنَ ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمْ فَإِنْ كَانَ صَلَّى خَمْسًا شَفَعَنَ لَهُ صَلَاتُهُ
وَإِنْ كَانَ صَلَّى إِتْمَامًا لِأَرْبَعٍ كَانَتْ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ))

“Một khi các người nảy sinh nghi ngờ lúc hành lễ Solah và không tự khẳng định được là đã hành lễ hai Rak-at hay là ba Rak-at. Lúc này

⁽¹⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi về Salah chương hướng về Qiblah (401) và do Muslim ghi về phần Masjid chương Al-Sahu trong Salah (89 & 572).

hãy dựa vào số lượng ít nhất, rồi Sujud Al-Sahu trước khi chào Salam. Nếu lễ Solah đó năm Rak-at thì y sẽ được lễ Solah đó biện hộ cho hoặc là đã vừa đủ bốn, cả hai đều làm cho lũ Shaytaan mang nhục.”⁽¹⁾

✦ **Những thí dụ khác về sự nghi ngờ:** Một người bước vào hành lễ theo Imam, y bắt đầu Takbeer Al-Ehraam lúc đang đứng rồi Ruku’a sau đó để theo Imam. Lúc này rơi vào ba trường hợp sau:

- **Trường hợp một:** Y khẳng định mình đã Ruku’a kịp trước khi Imam đứng trở lại sau Ruku’a. Lúc này y được miễn đọc bài Al-Faatihah và đã được chấp nhận một Rak-at.
- **Trường hợp hai:** Y khẳng định Imam đã đứng trở lại sau Ruku’a và y không bắt kịp Ruku’a. Lúc này y đã không bắt kịp Rak-at đó.
- **Trường hợp ba:** Nảy sinh nghi ngờ là không biết Ruku’a có kịp trước khi Imam đứng trở lại hay Imam đã đứng rồi. Lúc này, nếu tự khẳng định đâu mới là chắc chắn thì dựa vào đó mà tiếp tục hành lễ đến hết, rồi Sujud Al-Sahu và chào Salam. Nếu không tự khẳng định được thì dựa vào sự ít đó là không kịp Rak-at đó, rồi tiếp tục hành lễ đến hết, rồi Sujud Al-Sahu và chào Salam sau đó.

Chú ý: Một khi người hành lễ Solah nảy sinh nghi ngờ rồi làm theo số lượng ít hoặc dựa theo lòng khẳng định chắc chắn như đã được phân tích chi tiết ở trên. Nhưng kịp nhận ra được mình đã hành lễ đúng không dư cũng không thiếu. Lúc này có hai ý kiến:

- Thứ nhất: Không bắt buộc phải Sujud Al-Sahu. Đây là ý kiến trội nhất của trường phái Imam Ahmad.
- Thứ hai: Bắt buộc phải Sujud Al-Sahu để hạ nhục lũ Shaytaan vì Nabi ﷺ đã nói:

((فَإِنْ كَانَ صَلَّى حَمْسًا شَفَعَنَ لَهُ صَلَاتُهُ وَإِنْ كَانَ صَلَّى إِتْمَامًا لِأَرْبَعٍ كَانَتْ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ))

⁽¹⁾ Hadith do Muslim ghi về phần Masjid chương Al-Sahu trong Salah (88 & 571).

“Nếu lễ Solah đó năm Rak-at thì y sẽ được lễ Solah đó biện hộ cho hoặc là đã vừa đủ bốn, cả hai đều làm cho lũ Shaytaan mang nhục.”⁽¹⁾
Bởi y đã làm theo di huấn của Hadith. Câu nói này là đúng, chính xác và được áp dụng.

✦ **Thí dụ:** Một người hành lễ Solah Al-A'sr và nghi ngờ Rak-at đang hành lễ là thứ hai hay thứ ba và cũng không tự khẳng định được là hai hay ba. Nhưng kịp nhận ra được mình đã hành lễ đúng không dư cũng không thiếu. Nếu dựa theo câu nói trệ của trường phái Imam Ahmad là không cần phải Sujud Al-Sahu. Nhưng câu nói được (tác giả) chọn lựa là câu hai, tức bắt buộc người đó phải Sujud Al-Sahu trước chào Salam.

• ***Sujud Al-Sahu đôi với Mamum (người hành lễ theo sau Imam):***

Một khi Imam Sujud Al-Sahu đồng nghĩa bắt buộc Mamum phải Sujud Al-Sahu theo bởi Nabi ﷺ đã nói:

((إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ))

“Imam được bầu ra là để mọi người làm theo sau, cấm các người làm khác Imam.” Trong Hadith có câu:

((وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا))

“Và một khi Imam quỳ lạy thì các người hãy quỳ lạy theo.”⁽²⁾ Hadith được ghi lại từ Abu Hurairah.

Tóm lại, dù Imam Sujud Al-Sahu trước hoặc sau chào Salam cũng bắt buộc Mamum hành lễ phía sau Sujud Al-Sahu theo Imam. Riêng những người không theo kịp Imam ngay từ đầu thì khi Imam chào Salam

⁽¹⁾ Hadith do Muslim ghi về phần Masjid chương Al-Sahu trong Salah (88 & 571).

⁽²⁾ Hadith do Al-Bukhary ghi về tập thể chương Imam được bầu ra để mọi người làm theo sau (657) và do Muslim ghi về Salah chương Mamum phải làm theo Imam (412). Và có đoạn ghi thêm: **“Và khi Imam đọc thì các người phải im lặng”** do Abu Dawood ghi lại về phần Salah, chương Imam ngồi dẫn lễ Salah (604), do Al-Nasaa-y ghi về phần khai đề (920), do Ibnu Majah (846) và do Imam Ahmad (2/420) ghi lại.

thì họ đứng dậy tiếp tục hành lễ những gì còn thiếu đến cuối Solah chào Salam thì phải Sujud Al-Sahu và cho chào Salam thêm lần nữa.

✧ **Thí dụ:** Một người bước vào kịp Imam ở Rak-at cuối cùng trong khi đó bắt buộc Imam phải Sujud Al-Sahu sau chào Salam. Đến khi Imam chào Salam thì người này tiếp tục đứng dậy để hành lễ thêm phần còn thiếu nên không Sujud Al-Sahu cùng Imam, nhiệm vụ của y lúc này là sau khi chào Salam xong thì Sujud Al-Sahu và chào Salam lần nữa.

Trường hợp Mamum (người hành lễ theo sau Imam) buộc phải Sujud Al-Sahu còn Imam thì không. Nếu người Mamum này theo kịp Imam ngay từ đầu buổi lễ Solah thì không bắt buộc y phải Sujud Al-Sahu nếu không sẽ dẫn đến việc làm khác với Imam, bởi tất cả Sahabah cũng đã bỏ Al-Tashahhud đầu tiên lúc Nabi ﷺ quên không ngồi Al-Tashahhud, họ cũng liền đứng dậy làm theo động tác cùng Nabi ﷺ, bởi họ không thể làm động tác khác với Người được.

Trường hợp Mamum vào trễ hơn Imam một Rak-at và y bắt buộc phải Sujud Al-Sahu thì bắt buộc y phải Sujud Al-Sahu sau khi đã hành lễ Solah tùy theo mỗi trường hợp đã phân tích ở trên, kể cả Imam bị bắt buộc Sujud Al-Sahu trước Salam và y đã Sujud Al-Sahu theo thì vẫn phải Sujud Al-Sahu của riêng y.

✧ **Thí dụ:** Mamum hành lễ Solah cùng với Imam ngay từ đầu buổi lễ nhưng y lại quên không nói câu: ***“Sub ha na rab bi yal a’ zim”***, trường hợp này không bắt buộc y phải Sujud Al-Sahu. Nếu y đến trễ hơn Imam một Rak-at hoặc nhiều hơn thì bắt buộc phải Sujud Al-Sahu trước chào Salam.

✧ **Thí dụ khác:** Mamum hành lễ Solah cùng với Imam ngay từ đầu buổi lễ nhưng khi Imam đứng dậy từ Rak-at thứ ba vào Rak-at thứ tư trong khi đó Mamum ngồi lại do tưởng đây là Rak-at cuối, đến khi nhận biết được Imam đã đứng dậy thì y phải đứng lên cùng Imam. Trường hợp này không bắt buộc Mamum Sujud Al-Sahu, nếu trễ hơn Imam một Rak-at hoặc nhiều hơn thì sau khi chào Salam phải Sujud Al-Sahu và chào Salam lần nữa, bởi y đã thêm một lần ngồi giữa Rak-at thứ ba và thứ tư.

➤ **Rút gọn:**

Qua những gì đã phân tích ở trên cho chúng ta thấy rõ được rằng việc Sujud Al-Sahu có khi phải làm trước khi cho chào Salam và có khi phải làm sau khi cho chào Salam.

- ***Sujud Al-Sahu trước khi cho chào Salam khi người hành lễ rơi vào hai trường hợp sau:***
 - **Trường hợp một:** Do bị thiếu, với bằng chứng từ Hadith của Abdullah bin Buhainah ﷺ kể lại Nabi ﷺ đã Sujud Al-Sahu trước khi cho chào Salam do đã quên không ngồi đọc Tashahhud đầu tiên. Hadith đã được kể đầy đủ ở phần trước.
 - **Trường hợp hai:** Do nghi ngờ và không thể tự khẳng định điều nào mới là chắc chắn, với bằng chứng từ Hadith Abu Sa-e'd Al-Khudry ﷺ rằng đối với ai nghi ngờ mình đang hành lễ Rak-at thứ ba hay là thứ tư và không tự khẳng định được đâu mới chắc chắn, trường hợp này Nabi đã ra lệnh phải Sujud Al-Sahu trước chào Salam. Hadith đã được kể đầy đủ ở phần trước.
- ***Sujud Al-Sahu sau khi cho chào Salam khi người hành lễ rơi vào hai trường hợp sau:***
 - **Trường hợp một:** Do hành lễ dư thêm, với bằng chứng từ Hadith Abdullah bin Mas-u'd ﷺ, khi Nabi ﷺ hành lễ Solah Al-Zhuhr đến năm Rak-at, đến xong lễ Người được mọi người nhắc nhở thì Người quay lại Sujud Al-Sahu và cho chào Salam lần nữa, rồi Người không giải thích gì thêm chứng tỏ đây chính là giáo lý bắt buộc người nào làm dư thêm bất cứ động tác nào trong buổi Salam thì phải Sujud Al-Sahu sau khi cho chào Salam, cho dù biết được mình đã làm dư ngay trong buổi lễ hoặc sau khi buổi lễ đã kết thúc.

➤ **Thí dụ:** Trường hợp chào Salam trước khi lễ Solah kết thúc, rồi sực nhớ và đứng dậy hành lễ thêm cho đủ, bắt buộc phải Sujud Al-Sahu sau khi chào Salam, vì y đã hành lễ dư một Salam, với bằng chứng từ Hadith Abu Hurairah ﷺ rằng Nabi ﷺ đã hành lễ Solah Al-Zhuhr hoặc Al-A'sr và chào Salam khi ở Rak-at thứ hai, sau khi được mọi người nhắc nhở Nabi ﷺ tiếp tục hành lễ Solah hai Rak-at nữa và chào Salam, rồi sau

đó Người làm Sujud Al-Sahu và cho chào Salam thêm lần nữa. Hadith được kể đầy đủ ở phần trước.

- **Trường hợp hai:** Khi nghi ngờ và tự khẳng định được vấn đề nào mới chính xác, với bằng chứng từ Hadith Ibnu Mas-’u’d ﷺ rằng Nabi ﷺ đã nghi ngờ lúc hành lễ Solah và rồi Người kịp khẳng định được điều nào chính xác, rồi tiếp tục hành lễ Solah và chào Salam xong thì Người làm Sujud Al-Sahu. Hadith được kể đầy đủ ở phần trên.

Chú ý: Nếu trong cùng một lễ Solah mà bị phải hai lần Sujud Al-Sahu, một lần trước Salam và một lần sau Salam. Giới Ulama (học giả Islam) nói rằng việc Sujud trước chào Salam mạnh hơn nên chỉ cần y Sujud trước chào Salam là đủ.

✦ **Thí dụ:** Một người hành lễ Solah Al-Zhuhr, khi xong Rak-at thứ hai quên đứng dậy thay vì ngồi đọc Al-Tashahhud đầu tiên, nhưng lại ngồi lại đọc Al-Tashahhud ở Rak-at thứ ba do cứ tưởng đây là Rak-at thứ hai. Lập tức nhớ lại đây là Rak-at thứ ba, lúc này bắt buộc y phải tiếp tục đứng dậy hành lễ tiếp Rak-at thứ tư rồi Sujud Al-Sahu trước khi cho chào Salam.

Nguyên nhân: Do người này bỏ Al-Tashahhud đầu tiên là phải Sujud Al-Sahu trước khi cho chào Salam và ngồi dư một lần ở Rak-at thứ ba là bắt buộc phải Sujud Al-Sahu sau khi cho chào Salam. Nhưng Sujud trước khi chào Salam mạnh hơn nên chỉ cần Sujud trước khi chào Salam là đủ. Wallahu A’lam.

Lạy Allah, cầu xin Ngài ban cho cộng đồng Muslim hiểu được tận tường rành mạch bài viết này và hiểu được những gì Sunnah của Rasul ﷺ đồng thời thi hành đúng theo những gì đã hiểu và đã biết từ sắc thái bề ngoài lẫn tính cách bên trong. Cầu xin Ngài ban cho tất cả được kết quả tốt đẹp mỹ mãn để Ngài hài lòng. Quả thật, Allah Rất Mực Độ Lượng – Rất Mực Khoan Dung.

Tác giả: Muhammad bin Saaleh Al-U’thaimin

Dịch Thuật: Abu Hisaan Ibnu Ysa